

HOE CETA DE OORSPRONGS-ETIKETTERING (COOL) VAN VOEDSEL BEDREIGT

SAMENVATTING

Nu CETA voorlopig in werking treedt, hebben de parlementen van de EU-lidstaten de verantwoordelijkheid om het handelsverdrag met Canada af te keuren of te ratificeren. Daarvoor zullen zij een aantal kritische vragen over CETA moeten beantwoorden, onder andere over de toekomst van ons voedsel en de landbouw in Europa. Een van die vragen heeft te maken met het etiketteren van vlees dat wordt verkocht in de Europese supermarkten. De regels voor een 'vrije' handel vinden hun oorsprong in de Wereldhandelsorganisatie (World Trade Organisation – WTO) en die worden in CETA verder ontwikkeld.

Helaas vormen deze regels een ernstige bedreiging om een consument- en boervriendelijk Europees systeem voor het etiketteren van vlees- en zuivelproducten in Europa op te zetten. Dankzij wetten voor oorsprongsetikettering (Country of Origin Labelling – COOL) weet de consument waar bepaalde voedingsmiddelen vandaan komen. In een wereld met sterk geglobaliseerde toeleveringsketens kan een dier immers geboren zijn in het ene land, vetgemest worden in een ander en geslacht worden in weer een ander land voordat het als rund- of varkensvlees ergens op een bord belandt.

Bij consumenten, agrarische familiebedrijven en het Europees Parlement bestaat een breed draagvlak voor het etiketteren van vleesproducten. De oorsprongsetikettering komt consumenten tegemoet die willen weten waar hun voeding vandaan komt en draagt bij aan het voorkomen van incidenten zoals het paardenvleeschandaal in de EU van 2013.

De EU heeft op dit moment COOL-regelgeving voor vers vlees van runderen, varkens, gevogelte, schapen en geiten,

maar niet voor verwerkt vlees. Het Europees Parlement en enkele EU-lidstaten hebben voorgesteld om de etikettering uit te breiden tot verwerkte voeding, maar stuiten daarbij op verzet van de vleesindustrie en de Europese Commissie. Het feit dat de Europese COOL-wetten momenteel niet gelden voor zuivel en verwerkt vlees en beperkt blijven tot enkele vlees varianten toont dat het systeem van oorsprongsetikettering van de EU nog sterk kan worden verbeterd.

Op populair verzoek is Frankrijk in januari 2017 gestart met een tweejarig experiment om de oorsprongsetikettering uit te breiden tot verwerkte voeding die meer dan 8 procent vlees of meer dan 50 procent melk bevat. Op dergelijke producten moet nu vermeld staan waar het vee is geboren, gekweekt en geslacht. De Europese bio-industrie verzet zich hiertegen en stelt dat dit de Europese gemeenschappelijke markt versnippert. Maar ook Italië, Portugal, Litouwen, Roemenië, Griekenland, Finland en Spanje zetten verdere stappen met strengere bepalingen voor oorsprongsetikettering op producten als vlees en zuivel en met een uitbreiding van de COOL-regels tot niet-dierlijke producten, zoals tarwe in pasta. Als die initiatieven slagen, kunnen zij leiden tot de goedkeuring van een oorsprongsetikettering voor vlees en melk in verwerkte producten in de hele EU.

Helaas bedreigt CETA deze populaire en noodzakelijke verbeteringen in de etikettering van voedsel in Europa. Dat komt doordat zelfs de elementaire oorsprongsetikettering van vers vlees, en dus zeker de uitbreiding van de etikettering tot verwerkte voeding, wordt tegengewerkt door machtige multinationals in de vleesverwerking zoals

JBS en Cargill. Die internationale bedrijven domineren de vleesindustrie in Canada, de VS, Brazilië en Mexico en hebben jarenlang gelobbyd bij de regering van Canada en de VS om de oorsprongsetikettering in de VS af te schaffen.¹

Ten behoeve van deze bedrijven maakte Canada gebruik van het stelsel voor geschillenbeslechting van de WTO om een wet van de VS te laten intrekken die sterke gelijkenissen vertoonde met de huidige EU-regelgeving. Die wet eiste dat bedrijven elk land vermeldden waar een dier is geboren, gekweekt en geslacht.² In 2015 bepaalde de WTO ten gunste van Canada en tegen de VS, en stelde dat het etiketteringssysteem van de VS onrechtvaardig was voor de Canadese varkens- en rundvleesproducenten. Met de uitspraak van de WTO als excuus stemde het Amerikaanse Congres voor het intrekken van de wet in zijn geheel, en dus ook voor gevogelte, al gold de uitspraak van de WTO enkel voor rund- en varkensvlees. De uitspraak van de WTO hielp om te bereiken wat de industrie na vijf jaar lobbyen niet had kunnen realiseren: het intrekken van de oorsprongsetikettering van vlees in de VS.

De internationale vleesindustrie beschouwt COOL als een belemmering voor meer vleesverkoop.³ Doordat Canada door CETA ruimere toegang krijgt tot de EU-markt, zal deze deal een extra stimulans vormen voor de bio-industrie om de bestaande COOL-wetgeving van de EU te ondermijnen en zal zij zeker ook de uitbreiding van de etikettering voor verwerkt vlees en zuivelproducten belemmeren. CETA verhoogt de EU-quota voor de invoer van Canadees varkens- en rundvlees 12 tot 14 keer in vergelijking met het huidige niveau. Door de geslaagde aanval van de COOL-wet van de VS bij de WTO zal Canada nu vermoedelijk des te meer bereid zijn om ten gunste van de belangen van zijn bio-industrie ook een zaak aan te spannen bij de WTO tegen het etiketteringssysteem van de EU. De aanbeveling van het Europees Parlement om de oorsprongsetikettering uit te breiden tot verwerkt vlees en de inspanningen van Frankrijk, Italië en andere landen om

de etikettering ook uit te breiden zijn dus kwetsbaar voor dergelijke rechtszaken.

Bovendien zal CETA nog een ander middel tot stand brengen om de COOL-regels aan te vechten: het tribunaal voor de investeringsrechten, beter bekend als het Investor Court System (ICS). Nog voor Italië de oorsprongsetikettering voor pasta goedkeurde zinspeelde Cam Dahl, voorzitter van Cereals Canada, al op gerechtelijke stappen door te stellen: 'ideaal gezien hoop ik dat Italië deze laatste stap niet zet en niet officieel doorgaat... Maar daar kunnen we niet van uitgaan en daarom moeten we ons voorbereiden, via actie bij de WTO of via maatregelen binnen het handelsakkoord tussen Canada en de EU. We moeten ons daarop voorbereiden.'⁴ Dit betekent dat initiatieven zoals die van Frankrijk of Italië na de inwerkingtreding van CETA voorgoed kunnen mislukken en mogelijk niet kunnen worden uitgebreid tot de hele EU.

Het ICS machtigt buitenlandse investeerders – onder wie vleesverwerkende bedrijven – om de EU en de

WAT IS (HET BELANG VAN) OORSPRONGSETIKETTERING (COOL)?

Dankzij de Country of Origin Labelling (COOL) wetten weten consumenten waar hun voeding vandaan komt. In de EU is het wettelijk vereist dat bedrijven vers vlees van runderen, varkens, gevogelte, geiten en schapen van een etiket voorzien om aan te geven waar de dieren geboren, gekweekt (vetgemest) en geslacht zijn.⁵ Dankzij COOL kunnen consumenten lezen wat voor leven een dier heeft geleid voor het voedsel is geworden: is het geboren en opgegroeid op een boerderij? Of is het samen met vele andere dieren over grenzen heen getransporteerd als onderdeel van een industriële toeleveringsketen, waarbij zelfs soms verschillende dieren samen worden verwerkt tot één geheel? COOL zorgt dus voor meer transparantie en biedt de consumenten belangrijke informatie over de herkomst van hun voedsel.⁶ Dit biedt lokale producenten, landbouwers en veehouders die hun eigen dieren kweken, ook de kans om duidelijk aan te geven dat zij geen deel uitmaken van een industriële toeleveringsketen die afhankelijk is van de bio-industrie.

lidstaten rechtstreeks te dagvaarden (en schadevergoeding te eisen) voor regelgeving die volgens hen de winst vermindert of discriminerend is voor bedrijven van buiten de EU die hebben geïnvesteerd in de EU. CETA machtigt de Canadese vleesindustrie om dergelijke zaken aan te spannen. Het hoofdstuk in CETA dat gaat over de samenwerking op regelgevingsgebied pleit voor de harmonisering van de regelgeving tussen Canada en de EU. Omdat Canada geen toereikende regels voor de oorsprongsetikettering van vlees heeft, is de kans groot dat de Europese COOL-regelgeving zal worden geharmoniseerd in de richting van de minder strenge Canadese normen.

MASSALE STEUN VAN CONSUMENTEN EN BOEREN VOOR COOL

De consumenten in de EU betuigen massaal hun steun aan een oorsprongsetikettering, vooral voor dierlijke producten. Achtentachtig procent van de EU-burgers vindt het noodzakelijk dat de herkomst van vlees vermeld staat op een etiket⁷ en eenenzeventig procent meent dat het belangrijk is om te weten waar voeding vandaan komt.⁸ Vooral de Oostenrijkse, Franse, Poolse en Zweedse consumenten hebben erg veel belangstelling voor de oorsprong van hun voeding. Drieëntachtig procent van de Zweden en drieënnegentig procent van de Oostenrijkers wil een oorsprongsetikettering voor vlees.⁹ Voedselveiligheid, kwaliteit, milieu-impact en ethische kwesties zijn de belangrijkste redenen waarom de consument wil weten waar het voedsel vandaan komt.¹⁰ Hoewel Canada geen vergelijkbaar etiketteringssysteem heeft, hebben de Canadese consumenten steeds meer belangstelling voor COOL en zijn zij voorstander van een traceerbaarheidssysteem.¹¹ In 2010 gaf vijftig procent van de consumenten aan dat het land van herkomst een rol speelt bij de keuze van voeding.¹² COOL kan rekenen op aanhoudend sterke steun vanuit het maatschappelijk middenveld zoals boeren-, plattelands-, vakbonds-, milieu- en consumentenorganisaties.¹³

Europese boeren en lokale producenten vinden dat zij voordeel hebben bij een oorsprongsetikettering, omdat zij een hogere prijs krijgen voor algemeen bekende kwaliteitsproducten.¹⁴ En ook de Canadese National Farmers Union heeft meegedeeld dat COOL kan 'tegemoetkomen aan de informatiebehoeftes van de consument, kan helpen om lokale markten uit te bouwen, het aantal voedselkilometers te verminderen en onze vleessector sociaal, economisch en ecologisch duurzamer te maken.'¹⁵

Veel EU-lidstaten geven gehoor aan deze interesse bij de consumenten, maar de Europese agro-industrie verzet zich ertegen. In Frankrijk is sinds januari 2017 voor een periode van twee jaar een experiment van start gegaan met regelgeving die ook een oorsprongsetikettering vereist voor vlees en melk in verwerkte voedingsproducten – wanneer

die ten minste acht procent vlees of vijftig procent melk bevatten.¹⁶ Op al die producten moet nu duidelijk vermeld staan waar het vee geboren, gekweekt en geslacht is. De Europese bio-industrie heeft zich hiertegen verzet, omdat dit volgens haar de Europese gemeenschappelijke markt ondermijnt.

Ook Italië, Portugal, Litouwen, Roemenië, Griekenland, Finland en Spanje zetten stappen voor strengere bepalingen op het vlak van oorsprongsetikettering.¹⁷ Zo is het in Italië bijvoorbeeld voor zuivelproducten als mozzarella vereist om het 'land waar is gemolken' en ook het 'land van verwerking' te vermelden.¹⁸ Portugal streeft ook naar een oorsprongsetikettering voor zuivelproducten.¹⁹ Als deze initiatieven slagen, kunnen zij ertoe leiden dat COOL in de hele EU wordt goedgekeurd voor vlees en melk in verwerkte voedingsproducten. CETA bedreigt deze ontwikkeling, omdat zowel de Canadese als de Europese bio-industrie zich sterk verzet tegen de etikettering. FoodDrink Europe, de lobbygroep van de bio-industrie, heeft geprobeerd de consumenten te overtuigen met argumenten in verband met betaalbaarheid en beschikbaarheid: 'het vlees dat wordt gebruikt in verwerkte voeding komt vaak uit verschillende EU- en/of niet-EU-landen; die landen kunnen vaak veranderen om de consumenten in heel Europa en daarbuiten een betaalbare prijs, een constante kwaliteit en permanente beschikbaarheid te garanderen.'²⁰

CETA ZET DE ACHTERDEUR OPEN VOOR DE INTERNATIONALE BIO-INDUSTRIE

CETA zet ook de deur open voor de vleesindustrie van de VS met haar grote marktaandeel en macht. Als gevolg van de Noord-Amerikaanse Vrijhandelsovereenkomst (NAFTA) is de Canadese vleesindustrie een geïntegreerde Noord-Amerikaanse markt met de VS geworden. Een groot aantal runderen en varkens wordt vervoerd over de grens tussen de VS en Canada en Mexico als onderdeel van een industriële toeleveringsketen van vlees.²¹ NAFTA, dat in 1994 in werking trad, heeft geleid tot een drastische herstructurering van de vleesproductie in Canada, de VS en Mexico.

De trend van het sluiten van agrarische familiebedrijven, die al in de jaren 1980 was ingezet, zette zich versneld door. De markten raakten steeds verder geïntegreerd en gespecialiseerd en dieren die in het ene land waren geboren, werden vetgemest in een ander land en soms ook nog geslacht in weer een ander land. Het aantal dieren per boerderij nam drastisch toe, terwijl de prijs die de boeren ontvingen per kilogram vlees daalde, omdat de boerderijen werden ingeschakeld in de toeleveringsketen van een klein aantal heel machtige ondernemingen die de prijzen oplegden.

De vleesverwerking in Canada is tegenwoordig voor negentig procent in handen van twee multinationals – het

Braziliaanse JBS en Cargill uit de VS²² – die zo machtig zijn dat ze zelf kunnen bepalen welke prijs de producenten krijgen voor hun vlees. Deze twee behoren ook tot de vier grootste bedrijven die een groot deel van de slacht van runderen en varkens in de VS in handen hebben. Deze bedrijven zijn verantwoordelijk voor het heen en weer transporteren van dieren over de grens tussen de VS en Canada.

Hun praktijken zijn omstreden bij het grote publiek. JBS kreeg dit jaar al heel wat internationale aandacht door schandalen over voedselveiligheid en corruptie (zie kader hieronder). Over Cargill is minder informatie bekend, omdat dit een besloten vennootschap is zonder

openbare aandeelhouders. Bedrijven als deze zullen CETA gebruiken om hun macht en lobbyactiviteiten alleen maar te versterken.

Beide bedrijven zijn gevestigd in Europa en daarom stelt CETA hen in staat om gebruik te maken van het Investment Court System om Europese regelgeving zoals de oorsprongsetikettering aan te vechten. Bovendien biedt CETA hun een speciale plek aan tafel om regelgevende belemmeringen op de korrel te nemen die hun toegang tot de EU-markt hinderen of hun winsten beperken (zie rapport 1 voor meer details).

DE KOSTEN VAN ZAKEN DOEN MET JBS

JBS heeft zijn hoofdkantoor in Brazilië en is de grootste vleesverwerker ter wereld. Met steun van de Braziliaanse Nationale Ontwikkelingsbank (BNDES) wist JBS de voorbije tien jaar naar de top te klimmen dankzij een aantal snelle fusies en overnames. In 2017 zouden Josely en Wesley Batista, de meerderheidsaandeelhouders van JBS, aan Braziliaanse speciale openbare aanklagers hebben verklaard dat ze steekpenningen hadden betaald aan bijna 1.900 politici (onder wie de huidige en de vorige Braziliaanse president) om bedrijven over te nemen voor een totale waarde van twintig miljard dollar.²³

De omvang van deze corruptie kwam aan het licht toen JBS zich probeerde te herstellen van een voedselveiligheidsschandaal in verband met de uitvoer van vlees. In maart 2017 werd vastgesteld dat er steekpenningen waren betaald aan voedselveiligheid inspecteurs om de export van bedorven vleesproducten naar Europa en elders toe te staan – het ging onder andere om praktijken als het toevoegen van chemische stoffen aan vlees om de geur van rotting te verbergen, het toevoegen van varkenskoppen aan worsten en het toevoegen van karton als vulsel bij verwerkt gevogelte.²⁴ Als reactie daarop vaardigden de EU, China en andere landen een tijdelijk verbod uit op de import van Braziliaans vlees, dat nu opnieuw is ingetrokken.²⁵

In zijn overnamewoede verwierf JBS in 2015 ook Moy Park – de grootste werkgever in Noord-Ierland en de leverancier van bijna een vierde van alle in West-Europa geconsumeerde kippenvlees. Nu zou Moy Park naar verluidt worden verkocht aan een ander vleesverwerkend bedrijf – waarschijnlijk Tyson uit de VS of de WH Group uit China of een ander vleesbedrijf²⁶ – zodat JBS genoeg geld bijeen kan krijgen om de 3,2 miljard dollar boete te betalen.²⁷ Volgens de Braziliaanse openbaar aanklagers is dit waarschijnlijk de hoogste ‘inschikkelijkheidsboete’ ter wereld die een bedrijf ooit heeft moeten betalen om een beschuldiging van criminele activiteiten te vermijden.²⁸

Zelfs wanneer JBS Moy Park verkoopt, zal het nog altijd fysiek aanwezig zijn in Europa via zijn Italiaanse filiaal Rigamonti (dat vleesproducten verkoopt).²⁹ Op die manier zou het zowel vanuit Europa als Canada gebruik kunnen maken van de bepalingen van CETA.

Maar wie betaalt eigenlijk voor de misdaden van JBS? Op dit moment zijn dat de rundvleesproducenten die hun vee aan het bedrijf verkopen. De prijzen voor vee die aan de producenten worden uitbetaald, kenden hun sterkste daling sinds twintig jaar nadat het nieuws over het JBS-schandaal bekend raakte.³⁰ Bovendien heeft de bliksemsnelle opkomst van JBS ook geleid tot zware milieu- en sociale kosten.³¹

Zowel de vleeslobby in de VS als in Canada hebben openlijk de nietigverklaring van de oorsprongsetikettering in de VS gesteund. Tussen 2009 en 2012 spendeerde de vleesindustrie in de VS meer dan vijf miljoen dollar per jaar aan lobbywerk om de COOL-wetgeving van de VS te laten herzien.³² Tweehonderdvijftig grote bedrijven en handelsfederaties (zoals Kraft, General Mills, Cargill en de National Pork Producers Council) lobbyden ook bij het Amerikaanse Huis van Afgevaardigden om de regels voor oorsprongsetikettering af te zwakken.³³

Intussen speelde de door de sector gesteunde Canadian Cattlemen's Association (CCA) een belangrijke rol bij het aanspannen van de procedure bij de WTO. Zij noemde de aanvankelijke uitspraak van de WTO 'een belangrijke overwinning voor de Canadese rundvleesproducenten' en schaarde zich achter 'Canada's recht op revanche'.³⁴ De Canadian Pork Council (CPC), spreekbuis van de varkensvleessector, steunde openlijk de uitspraak van de WTO dat de oorsprongsetikettering discriminerend was omdat ze registratie en segregatie van het Canadese vee vereiste.³⁵ Ook het North American Meat Institute, de grootste handelsfederatie die de belangen van de vleesindustrie in de VS vertegenwoordigt, steunde de uitspraak van de WTO dat COOL de handelsverbintenissen van de VS schond.³⁶

VERSCHILLEN IN DE REGELGEVING VAN DE EU EN CANADA

DE REGELGEVING MET BETREKKING TOT OORSPRONGSETIKETTERING VAN DE EU

De EU ontwikkelde voor het eerst regelgeving voor oorsprongsetikettering voor rundvlees als reactie op de BSE-crisis (Boviene Spongiforme Encefalopathie – ook bekend als de 'gekke koeienziekte'). Deze regelgeving trad in werking in januari 2002 en vereiste dat bij elke stap van de verkoop op het etiket vermeld stond waar de dieren

waren geboren, vetgemest en geslacht.³⁷ In 2014 keurde de EU als reactie op het paardenvleeschandaal van 2013 ook wetgeving goed om de oorsprongsetikettering uit te breiden tot het vlees van varkens, schapen, geiten en gevogelte (maar ironisch genoeg niet van paarden).³⁸ Het schandaal had geleid tot woede bij de consumenten toen DNA van paarden en varkens werd aangetroffen in rundvlees in het Verenigd Koninkrijk en Ierland.³⁹ In één Tesco-supermarkt bleek 29 procent van een rundshamburger te bestaan uit paardenvlees.⁴⁰ De regelgeving gaf de Europese Commissie ook de opdracht om een aantal rapporten voor te leggen aan het Europees Parlement en de Europese Raad over de mogelijkheid om de oorsprongsetikettering uit te breiden tot andere voedingsmiddelen (bijvoorbeeld andere soorten vlees, vlees als ingrediënt en zelfs melk).

In februari 2015 legde het Europees Parlement een resolutie voor die de Europese Commissie aanspoorde om wetsvoorstellen te maken die de oorsprongsetikettering te verplichten voor vlees in verwerkte voeding.⁴¹ In mei 2016 keurde het Parlement een resolutie goed die de Commissie opriep om de verplichte oorsprongsetikettering toe te passen voor alle soorten zuivel- en vleesproducten en om een uitbreiding van de oorsprongsetikettering tot andere voeding met maar één ingrediënt te overwegen. Het drong er opnieuw bij de Commissie op aan om wetsvoorstellen in te dienen voor een verplichte oorsprongsetikettering voor vlees in verwerkte voedingsproducten.⁴²

In haar reactie bleef de Commissie bij haar standpunt dat de beste aanpak voor vlees als ingrediënt en voor licht verwerkte zuivel- en vleesproducten bestaat in een vrijwillige etikettering.⁴³ Daardoor vereist de huidige EU-wetgeving alleen oorsprongsetikettering voor onverwerkt (vers) vlees van runderen, varkens, gevogelte, geiten en schapen.

CANADA HEEFT EEN BEPERKTE REGELGEVING INZAKE OORSPRONGSETIKETTERING

De Canadese regelgeving met betrekking tot oorsprongsetikettering is beperkt tot bepaalde ingevoerde voorverpakte waren, zoals vlees en zuivelproducten. Er zijn niet alleen maar weinig producten die zo'n etiket dragen, maar de Canadese regels zijn ook zwak en vereisen amper een vermelding van het land van herkomst en geen overzicht van waar een dier is geboren, vetgemest en geslacht, zoals wel wordt vereist door de Europese regelgeving en de nu ingetrokken COOL-regelgeving van de VS.⁴⁴

WAAROM VORMT CETA EEN BEDREIGING VOOR DE OORSPRONGSETIKETTERING VAN DE EU?

CETA biedt de bio-industrie nieuwe stimulansen om de huidige en voorgestelde etiketteringsnormen aan te vechten. Nu de quota voor de heffingsvrije vleesinvoer uit Canada naar de EU tijdens een zesjarige overgangperiode zullen stijgen tot 75.000 ton voor hormonenvrij varkensvlees en 45.840 ton voor hormonenvrij rundvlees,⁴⁵ zal de bio-industrie proberen te vermijden dat de COOL regels een groter marktaandeel tegenwerken. Door de geslaagde wraking van de COOL-regelgeving van de VS zal Canada vermoedelijk maar al te zeer bereid zijn om in het belang van zijn bio-industrie een procedure aan te spannen tegen het zelfs nog uitgebreidere Europese systeem van oorsprongsetikettering voor vlees. CETA reikt de bio-industrie ook nog krachtiger instrumenten aan om dit beleid aan te vechten. De Canadese overheid, die een betere markttoegang verwacht wanneer CETA van kracht wordt, heeft ook al haar bezorgdheid geuit over de voorstellen tot COOL-regelgeving van sommige EU-lidstaten.⁴⁶ De bepalingen in CETA over de samenwerking op regelgevingsgebied, die pleiten voor een harmonisering om de normen van de EU en Canada zoveel mogelijk op elkaar te laten lijken, zouden het moeilijk maken om de oorsprongsetikettering uit te breiden tot verwerkt vlees, melk of andere producten of andere soorten vlees.

Gezien de zwakke eisen inzake etikettering van Canada en de toch al sterke weerstand vanuit de bio-industrie, zal harmonisering van de regelgeving binnen CETA – beschreven in rapport 1 – de Canadese bio-industrie in staat stellen om in de vroegste stadia waarin dergelijke regels worden opgesteld haar invloed uit te oefenen. De ervaring met NAFTA leert dat pogingen tot samenwerking op regelgevingsgebied, zelfs op vrijwillige basis en zonder dat ze uitvoerig beschreven staan in de tekst van een handelsverdrag, de regelgeving ten dienste van het algemeen belang helpen afzwakken en een verstikkend effect hebben op het goedkeuren van nieuwe regelgeving (zie rapport 1).

Het hoofdstuk van CETA over investeringen machtigt buitenlandse investeerders (onder wie ook

vleesverwerkende bedrijven) om regeringen rechtstreeks aan te klagen via ICS. CETA stelt deze multinationals in staat om rechtstreeks binnenlandse wetten aan te vechten op basis van vermeende discriminatie of verlies van potentiële winsten en om daar een schadevergoeding voor te krijgen.⁴⁷ Dit betekent dat de Canadese bio-industrie EU-lidstaten kan dagvaarden wanneer zij zouden beslissen om de COOL-regelgeving uit te breiden, met het argument dat deze regels discriminerend zijn voor buitenlandse producenten of dat ze 'handelsbelemmeringen' opwerpen. Bovendien zou de Canadese tarwesector het Italiaanse voorstel om de oorsprongsetikettering uit te breiden tot pasta kunnen aanvechten – en dit zou rechtstreeks mogelijk zijn via ICS, zonder dat de Canadese regering de zaak hoeft te bepleiten.

CONCLUSIE: EEN REËLE DREIGING

Op dit moment zetten lidstaten overal in de EU, van Finland tot Griekenland, stappen voor een betere oorsprongsetikettering van allerlei voedingsproducten. De Franse consumenten vragen een verplichte oorsprongsetikettering van verwerkt vlees onder het motto: 'de consumenten willen duidelijke informatie over de herkomst van de producten. Boeren en coöperaties willen ook de oorsprong van hun producten beter zichtbaar maken.'⁴⁸

Intussen verzetten de Canadese regering en industrie zich tegen strengere etiketteringsnormen en gaan zij nu al na hoe zij bepaalde zaken kunnen aanvechten. In februari 2017 uitten de Canadese minister van Landbouw Laurence MacAulay en de Canadese tarwe-exporteurs hun bezorgdheid over het voorstel van Italië voor een verplichte oorsprongsetikettering voor pasta, met de klacht dat het Italiaanse voorstel het gebruik van Canadese durum zou ontmoedigen, omdat de Italiaanse pastamakers de leveringen zouden gaan scheiden per land.⁴⁹

Niettemin heeft de Italiaanse regering in juli 2017 de oorsprongsetikettering voor pasta goedgekeurd – nog voor het eind van de inspraakperiode van de Europese Commissie over het voorstel. Als reactie daarop stelde de voorzitter van Cereals Canada de vraag: 'zijn er juridische mogelijkheden die we samen met de Italiaanse industrie kunnen volgen om een formeel verbod te laten instellen? Ik weet niet of dat mogelijk is, maar het is wel een mogelijkheid die we aan het onderzoeken zijn.'⁵⁰

Canada heeft al met succes de WTO gebruikt om de COOL-wetgeving in de VS af te schaffen in het belang van de bio-industrie. Nu kunnen Canada en zijn multinationals ook gebruik maken van de vele bepalingen in CETA, bijvoorbeeld over de harmonisering van de regelgeving en ICS, om zowel het huidige Europese systeem van oorsprongsetikettering als de inspanningen tot uitbreiding van dat systeem aan te vechten.

EINDNOTEN

- 1 Center for Responsive Politics. Open Secrets Webpage, issue search: Country of Origin Labeling, year 2012. <https://www.opensecrets.org/lobby/lookup.php> (accessed 12 September 2017). See also, Canadian Pork Council 2014. "CPC Statement on U.S. Court of Appeals for the District of Columbia's Decision on COOL." March 31, <http://www.ontariopork.on.ca/Communications/newsview/ArticleId/542/CPC-Disappointed-in-US-Court-of-Appeals-COOL-decision> (accessed 12 September 2017).
- 2 Canadian Pork Council 2014. "CPC Statement on U.S. Court of Appeals for the District of Columbia's Decision on COOL." March 31, <http://www.ontariopork.on.ca/Communications/newsview/ArticleId/542/CPC-Disappointed-in-US-Court-of-Appeals-COOL-decision> (accessed 12 September 2017).
- 3 Thomsen, Berit. "CETA's threat to agricultural markets and food quality." in Making Sense of CETA: An analysis of the final text of the Canada-European Union Comprehensive Economic and Trade Agreement, edited by Hadrian Mertins-Kirkwood, Scott Sinclair, Stuart Trew, Laura Große, Peter Fuchs, Anna Schüller, Ines Koburger. Berlin and Ottawa: PowerShift and CCPA, 2016.
- 4 Heppner, Kelvin. "COOL Looms Again, This Time on Durum Exports to Italy." *realagriculture*, April 11, 2017. <https://www.realgrowth.com/2017/04/cool-looms-again-this-time-on-durum-exports-to-italy/>
- 5 European Commission. "Report from the Commission to the European Parliament and the Council regarding the mandatory indication of the country of origin or place of provenance for meat used as an ingredient." Brussels, December 17, 2013. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013DC0755&from=EN>
- 6 Ibid.
- 7 Eurobarometer study (2013), cited in European Commission, "Report from the Commission to the European Parliament and the Council regarding the mandatory indication of the country of origin or place of provenance for milk, milk used as an ingredient in dairy products and types of meat other than beef, swine, sheep, goat and poultry meat." 2015. https://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/files/milk/origin-labelling/com-2015-205_en.pdf
- 8 Eurobarometer. "Europeans' attitude towards food security, food quality and the countryside." Special Eurobarometer Report No. 389, July 2012. http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/archives/ebs/ebs_389_en.pdf
- 9 BEUC, The European Consumer Organisation. "Where does my food come from? BEUC consumer survey on origin labelling on food." January 2013. <http://www.beuc.eu/publications/2013-00043-01-e.pdf>
- 10 Ibid.
- 11 Agriculture & Agri-Food Canada (AAFC). "Canadian Food Trends to 2020: A Long Range Consumer Outlook." Serecon Management Consulting Inc., Edmonton, July 2005. http://stayactiveeathealthy.ca/sites/default/files/resources/Canadian_Food_Trends_2020.pdf
- 12 AAFC. "The Canadian Consumer: Behaviour, Attitudes and Perceptions Towards Food Productions." Market Analysis Report. May 2010. <http://www.gftc.ca/knowledge-library/file.aspx?id=ce8b6b48-c2b3-45f3-9c12-551975dd2706>
- 13 Pro-COOL Coalition Letter. December 2, 2014. <http://www.r-calfusa.com/wp-content/uploads/2015/01/141202CoalitionLetterOnFY15AppropL legislation.pdf>
- 14 Thomsen, Berit. "CETA's threat to agricultural markets and food quality." in Making Sense of CETA: An analysis of the final text of the Canada-European Union Comprehensive Economic and Trade Agreement, edited by Hadrian Mertins-Kirkwood, Scott Sinclair, Stuart Trew, Laura Große, Peter Fuchs, Anna Schüller, Ines Koburger. Berlin and Ottawa: PowerShift and CCPA, 2016.
- 15 National Farmers Union (Canada). "The Farm Crisis and the Cattle Sector: Toward a New Analysis and New Solutions." Report. November 19, 2008. <http://www.nfu.ca/sites/www.nfu.ca/files/LivestockEXECSUMFINAL.pdf>
- 16 Ghione, Jacopo. "Country of origin labeling: France at the finishing line, Italy still on the starting blocks." *Slow Food*, January 18, 2017. <https://www.slowfood.com/country-origin-labeling-france-finishing-line-italy-still-starting-blocks/>
- 17 <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=017db9cc-14dd-4430-8775-39a50b5765ae>
- 18 Ibid.
- 19 Ibid.
- 20 Burrows, David. "European battle over country of origin labelling." CIEH (Chartered Institute of Environmental Health) Food, February 11, 2016. (http://food.cieh.org/european_battle_over_country_of_origin_labelling.html?RequestId=fb840585)
- 21 Zahniser, Steven. "North America Moves Toward One Market." *Amber Waves*. United States Department of Agriculture Economic Research Service, June 1, 2005. <https://www.ers.usda.gov/amber-waves/2005/june/north-america-moves-toward-one-market/>
- 22 Council of Canadians. "Food Safety, Agriculture and Regulatory Cooperation in the Canada-EU Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA)." August 2016. <https://canadians.org/sites/default/files/publications/report-ceta-food-safety-english.pdf>
- 23 Brito, Ricardo, and Tatiana Bautzer. "Brazil's J&F agrees to pay record \$3.2 billion fine in leniency deal." *Reuters*, May 31, 2017. <https://www.reuters.com/article/us-brazil-corruption-jbs-idUSKBN18R1HE>
- 24 <https://www.bloomberg.com/news/articles/2017-03-20/brazil-meat-giants-appeal-to-family-in-rush-to-contain-scandal>
- 25 Brooks, Brad, and Dominique Patton. "China, EU cut imports of Brazil meat amid scandal." *Reuters*, March 20, 2017. <http://www.reuters.com/article/us-brazil-corruption-food-idUSKBN16R1MH>
- 26 Bautzer, Tatiana, and Michael Hirtzer. "Brazilian meatpacker JBS plans to sell \$1.8 billion in assets." *Reuters*, June 20, 2107. <http://www.reuters.com/article/us-jbs-divestiture-idUSKBN19B1NI>
- 27 Brito, Ricardo, and Tatiana Bautzer. "Brazil's J&F agrees to pay record \$3.2 billion fine in leniency deal." *Reuters*, May 31, 2017. <https://www.reuters.com/article/us-brazil-corruption-jbs-idUSKBN18R1HE>
- 28 Bautzer, Tatiana, and Michael Hirtzer. "Brazilian meatpacker JBS plans to sell \$1.8 billion in assets." *Reuters*, June 20, 2107. <http://www.reuters.com/article/us-jbs-divestiture-idUSKBN19B1NI>
- 29 Rigamonti. "About Us." <http://www.rigamontisaluminio.it/en/about-us/> (accessed August 29, 2017).
- 30 Rigamonti. "About Us." <http://www.rigamontisaluminio.it/en/about-us/> (accessed August 29, 2017).

- 31 Freitas Jr., Gerson, and Tatiana Freitas. "In Year of Bad News, Brazilian Meat Giants Catch a Break." Bloomberg, July 24, 2017. <https://www.bloomberg.com/news/articles/2017-07-24/in-year-of-bad-news-brazilian-meat-giants-finally-catch-a-break>
- 32 Sharma, Shefali. "WTO's COOL Ruling confirms that trade treaties undermine national laws." Institute for Agriculture and Trade Policy (IATP) Blog, May 24, 2015. <https://www.iatp.org/blog/201505/wto%E2%80%99s-cool-ruling-confirms-that-trade-treaties-undermine-national-laws#sthash.xv8Muelk.dpuf>
- 33 House Committee on Agriculture. "Support for COOL repeal keeps growing." June 8, 2015. <https://archives-agriculture.house.gov/press-release/support-cool-repeal-keeps-growing> (accessed May 2, 2017).
- 34 Canadian Cattlemen's Association (CCA). "WTO Disputes." Last updated 2015. <http://www.cattle.ca/market-access/wto-disputes/> (accessed May 5, 2017).
- 35 Canadian Pork Council. "Canadian Pork Council: US flouting of WTO Ruling on COOL shocking and appalling." Press release, May 23, 2013. http://www.cpc-cpc.com/news_article.php?id=88
- 36 North American Meat Institute. "Meat Institute Welcomes WTO Appellate Body Ruling Affirming that Mandatory Country-of-Origin Labeling Violates U.S. Trade Obligations." Washington, D.C., May 18, 2015. <https://www.meatinstitute.org/index.php?ht=display/ReleaseDetails/i/112776>
- 37 Regulation (EC) No 1760/2000 of the European Parliament and of the Council of 17 July 2000 establishing a system for the identification and registration of bovine animals and regarding the labelling of beef and beef products. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32000R1760&from=EN>
- 38 Regulation (EU) No 1169/2011 of the European Parliament and of the Council of 25 October 2011 on the provision of food information to consumers. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32011R1169&from=EN>
- 39 Quinn, Ben. "Horse DNA found in beefburgers from four major supermarkets." The Guardian, January 16, 2013. <https://www.theguardian.com/world/2013/jan/15/horse-dna-found-supermarket-beefburgers>
- 40 Ibid.
- 41 European Parliament resolution of 11 February 2015 on country of origin labelling for meat in processed food (2014/2875(RSP)). http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P8-TA-2015-0034&language=EN#def_1_8
- 42 European Parliament resolution of 12 May 2016 on mandatory indication of the country of origin or place of provenance for certain foods (2016/2583(RSP)). <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P8-TA-2016-0225&language=EN&ring=B8-2016-0545>
- 43 European Commission. "Follow up on the European Parliament resolution on mandatory indication of the country of origin or place of provenance for certain foods, adopted by the Commission on 20 July 2016, (SP(2016)486)." [http://www.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=en&reference=2016/2583\(RSP\)#tab-0](http://www.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=en&reference=2016/2583(RSP)#tab-0)
- 44 Canadian Food Inspection Agency (CFIA). "Labelling Requirements for Meat and Poultry Products: Imported Meat and Poultry Products." Last updated August 4, 2016. <http://www.inspection.gc.ca/food/labelling/food-labelling-for-industry/meat-and-poultry-products/eng/1393979114983/1393979162475?chap=14> (accessed May 1, 2017).
- 45 Thomsen, "CETA's threat to agricultural markets and food quality." 2016.
- 46 Fratini Vergano. "Undermining the CETA? Canadian concerns about planned country of origin labels for pasta in Italy." Trade Perspectives 5, March 10, 2017. http://www.fratinivergano.eu/en/issue-number-1-13th-january-2017/#_France_starts_a. See also Fratini Vergano. "France starts a two-year trial of mandatory COOL - Should the EU take a harmonised approach on COOL?" Trade Perspectives, 1, January 13, 2017. http://www.fratinivergano.eu/en/issue-number-1-13th-january-2017/#_France_starts_a
- 47 Van Harten, Gus. "The EU-Canada Joint Interpretive Declaration/ Instrument on CETA." Osgoode Legal Studies Research Paper No. 6/2017. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2850281
- 48 Michail, Niamh. "Change is COOL: Online petition for meat origin labelling gains momentum in France." Food Navigator, February 26, 2016. <http://www.foodnavigator.com/Policy/Change-is-COOL-Online-petition-for-meat-origin-labelling-gains-momentum-in-France>
- 49 Fratini Vergano. "Undermining the CETA? Canadian concerns about planned country of origin labels for pasta in Italy." Trade Perspectives 5, March 10, 2017. http://www.fratinivergano.eu/en/issue-number-1-13th-january-2017/#_France_starts_a
- 50 Heppner, Kelvin. "Canada considering options to challenge Italian COOL on pasta." realagriculture, July 27, 2017. <https://www.realgrocery.com/2017/07/canada-considering-options-to-challenge-italian-cool-on-pasta/>

Analyse in opdracht van Greenpeace, opgesteld door Nadia Ibrahim en Shefali Sharma, Institute for Agriculture and Trade Policy

Analyse opgesteld in september 2017 voor Greenpeace Nederland, NDSM-Plein 32, 1033 WB Amsterdam

Voor meer informatie:

GREENPEACE

WWW.GREENPEACE.EU

WWW.TRADE-LEAKS.ORG

WWW.IATP.ORG

CCPA
CANADIAN CENTRE
for POLICY ALTERNATIVES
CENTRE CANADIEN
de POLITIQUES ALTERNATIVES

WWW.POLICYALTERNATIVES.CA